

LIONEL TERRAY

CUCERITORII INUTILULUI

Din Alpi în Annapurna

Traducere din limba franceză de Corneliu Pleșa

Ediție revăzută

POLIROM
2023

Cuprins

<i>Notă asupra ediției</i>	5
1. Chemarea muntelui	9
2. Primele cuceriri	43
3. Bătălia Alpilor	92
4. Întâlnirea cu Lachenal	125
5. Peretele nordic al Eigerului	164
6. Ghid în marile ascensiuni	240
7. Annapurna	290
8. Pe piscurile lumii	394
<i>Cronologie. Escaladele lui Lionel Terray</i>	451

Într-un colț găsim o cutie metalică închisă ermetic, conținând diverse însemnări în limba germană... Adăugăm și noi un bilet prin care menționăm trecerea noastră și mai scriem câteva năzbâtii la adresa echipei pariziene care trebuie să ne urmeze.

Cantitatea mare de merinde pe care am urcat-o cu atâta trudă până aici ne permite să ne înfruptăm fără rețineri; ghiftuiți, ne tragem pe noi hainele pentru bivuac: pufoaică, o cagulă impermeabilă și – un lux cu totul neobișnuit – saci dubli pentru cartofi care să ne protejeze picioarele. Bineînțeles, aceste „picioare de elefant” de tip nou nu vor urca mai sus! După ce ne vor asigura un confort maxim în această noapte, vor fi lăsate aici și ne vom continua ascensiunea spre vârf ușurați cât mai mult cu puțință.

Ceața s-a risipit acum complet și noaptea care se lasă asupra noastră este minunat de limpede. Bine sprijiniți în perete, cu picioarele în gol, tot atât de destins ca și în ajunul unei ture clasice, ne lăsăm pătrunși de poezia stranie a acestor locuri. Pe cer sclipesc mii de stele; mă gândesc la ciobanii solitari din lumea întreagă care le privesc în aceste clipe. Nu visasem și eu cândva să devin cioban și să dorm cu fața îndreptată spre stele? Dar, sub picioarele noastre, alte lumini ne reamintesc că oamenii sunt acolo, și ne pare că le auzim vocile, atât de aproape și totuși atât de depărtate. În cabanele lor din lemn, răsărite parcă din alte ere, locuitorii din munți își încheie ziua lor lungă. Unii își mulg vacile cu pânțelele umflate de iarbă proaspătă, alții, aplecați asupra farfuriilor, îmbucă încet cine știe ce mâncăruri rustice. Mai la dreapta, în fundul văii, în marile hoteluri de la Grindelwaldul învăluit într-o plictiseală solemnă, turiștii își revarsă cu eleganță necazul sau se lasă pradă bucuriilor zgomotoase din taverne și saloane de dans. Uneori, ajunge până la noi vreun zgomot de claxon, un lătrat de câine ori un strigăt de văcar.

Dar în fiecare clipă alte zgomote vin să ne răpească din această plăcută atmosferă bucolică, reamintindu-ne de lumea ostilă în care ne-am aventurat. Muntele răsună de mii de trosnituri. Un torent furios mugește în dreapta noastră și, din când în când, ploaia de pietre cade cu detunături violente. Impresionați de acest cadru insolit, de o sălbatică poezie, vorbim prea puțin. Lachenal și-a pierdut exuberanța obișnuită și fumează în tăcere. Eveniment

excepțional, ca să sărbătoresc acest bivuac ideal îmi aprind și eu o țigară.

Curând ne cuprinde somnul. Ne întindem pe patul nostru de piatră și, ghemuiți unul într-altul, adormim ca niște copii.

La ora 4 aprindem primusul. E încă întuneric beznă, iar muntele e tăcut. Mă străfulgeră o clipă gândul că luminițele noastre trebuie să-i intrige pe cei care, din întâmplare, își întorc privirile spre Eigerwand; dar cine să privească peretele la o asemenea oră și să se gândească la noi?

Deodată mă simt copleșit de o imensă singurătate și de toată ostilitatea acestei lumi, și toată nebunia ascensiunii mi se dezvăluie ca o înspăimântătoare realitate. De ce să continuăm această aventură dementă? Mai este încă timp să mă răzvrătesc, să-i strig lui Lachenal în față că e nebun, să-mi arăt oroarea față de stâncile înghețate din jur și să fug spre căldura vieții.

Dar nu fac nimic. O forță misterioasă mă oprește s-o fac. Simt din adâncul inimii că acum e prea târziu ca să mai dau înapoi, că trebuie să merg înainte, spre izbândă sau spre moarte.

Zorile se ridică încet deasupra unei zile luminoase. Ne înarmăm îndată pentru luptă și pornim la atac. Câteva lespezi acoperite de polei ne conduc spre panta de gheață a primului neveu. O traversăm iute și dăm de faleza care ne separă de cel de-al doilea neveu. Examinând versantul de departe, ne gândiserăm să trecem acest obstacol de-a lungul unei fâșii mici și înguste de gheață. O zărim în dreapta noastră. Cât de puțin îmbietoare pare! Ca s-o urcăm, ar fi necesară o muncă îndelungată și plictisitoare pentru a săpa trepte în gheață și fără îndoială că era unica soluție, deoarece stâncile din jur sunt lipsite de orice fisură, părând a fi de netrecut.

Totuși, puțin mai în stânga acestei fâșii, peretele formează un diedru obtuz. Ne ascunde oare fundul diedrului ceva? Lachenal se duce să vadă și apoi îmi face semn să vin și eu. Nu este decât un diedru surplombat parcurs de o fisură subțire! Cu tot aspectul respingător, Louis consideră că pasajul este practicabil și își desprinde cu îndemănare colțarii. Se ridică puțin pe fațeta stângă a diedrului, apoi se angajează într-o traversare dificilă spre dreapta. Un prim piton, care se cam clatină, îi permite să se țină destul de bine în echilibru și să desprindă un bloc mare, instabil. Fără

îndoială că nimeni n-a trecut încă pe aici! Un al doilea piton, care se clatină și mai tare, îi dă asigurarea morală necesară pentru a încerca un șpraiț riscant. Neîntâlnind nicio fisură care să-i permită să bată un al treilea piton, Louis încearcă să efectueze o ieșire îndrăzneță punându-și vârfurile bocancilor peste niște prize minuscule, lipindu-se apoi cu corpul de perete și păstrându-și echilibrul cu ajutorul mâinii stângi, cu care se prinsese de o „asperitate” din rocă. Cu degetele mâinii drepte pipăie cu atenție perețele, în timp ce își îndreaptă încet picioarele. În sfârșit, apucă o priză bună. Câteva gesturi rapide și a trecut!

Încărcat cu cele două rucsacuri, ajung până la prietenul meu lăsându-mă filat, fără rușine, de el. Parcurgem un nou pasaj dificil la extremitatea căruia un vechi piton cu inel lăsat de unul dintre predecesorii noștri ne ajută să facem o bună regrupare. Suntem acum la marginea din dreapta a culoarului de gheață. Ar fi normal să ne punem din nou colțarii, dar în situația noastră această operație ar necesita o adevărată acrobație; în plus, panta pare să aibă un grad de dificultate extrem de ridicat! În stânga, lespede care ne domină este evident destul de netedă, dar ea pare să conducă la o brână acceptabilă, de unde pare că ar fi posibil să ajungem fără mare dificultate la partea inferioară a neveului. Înfierbântat deja după primele pasaje, Lachenal se angajează fără să ezite pe lespede; roca este absolut compactă și toate prizele sunt dispuse ca plăcile de ardezie pe un acoperiș.

Înclinarea relativ moderată ne permite totuși să înaintăm. Mare maestru în cățărări de finețe, Louis se simte în largul lui pe un asemenea teren. Etalându-și calitățile de echilibrist, reușește destul de repede să ajungă la ceea ce de jos ni se păruse a fi o brână. Îmi strigă de acolo:

— Nici vorbă de brână; e brână! Sunt doar două prize acceptabile și nicio posibilitate de bătut vreun piton. Să n-o zbârcești urcându-te, că dacă o să cazî, nu sunt sigur că am să te pot ține.

Impresionat neplăcut de vorbele lui, îi răspund:

— Auzi, Lili, dacă e atât de-al dracului cum zici, atunci coboară, vom trece peste gheață.

Dar Lachenal îmi urlă furios:

— Fricosule, n-avem timp de pierdut! Mai sus, merge; hai, mișcă!

Când ajung lângă el, văd că există într-adevăr o mică depresiune și câteva prize care permit să te ții fără să obosești, dar nici urmă de vreo fisură în care să se poată bate un piton sau de vreun cioc de stâncă de care să te asiguri. Dar ceea ce mă neliniștește și mai mult este că deasupra, departe de a deveni mai lesne de atacat, lespezile erau și mai drepte și, în cea mai mare parte, acoperite cu polei.

Golul extraordinar care se căsca sub noi, precum și lipsa oricărei posibilități de asigurare m-au impresionat într-atât, încât mi s-a făcut greață. Am avut o senzație asemănătoare cu cea pe care trebuie să o aibă un hoț imprudent cățărat pe panta unui acoperiș prea înclinat, nemaiîndrăznind nici să urce, nici să coboare!

Fără să scoată o vorbă, Lachenal, complet dezlănțuit, se angajează pe lespezi, înaintând cu dibăcie printre plăcile acoperite de polei; cu îndemânarea sa de pisică, avansează rapid. Curând însă, panta devine tot mai înclinată, frânându-i elanul. Concentrat la maxim, ezită o vreme, apoi cu palmele mâinii puse invers și lipite de niște rotunjimi invizibile, se angajează într-o împingere în brațe îndrăzneată. Agățat de cele câteva prize ale falsei brâne și pe deplin conștient că la orice greșală a prietenului meu nu vom face decât un singur „salt” înapoi, până la primul neveu, înaintez cuprins de o teamă cumplită. Doar încrederea pe care o am în abilitatea uluitoare a lui Lachenal îmi dă speranța că vom ieși cu bine. Dar dacă puțin mai sus va da de un obstacol de netrecut, atunci nu va mai putea coborî în escaladă. În această stâncă atât de compactă, ca un zid de beton, nu va putea să bată nici măcar un piton, obo-seala îl va cuprinde încet, încet, va aluneca și... s-a zis cu noi!

Ce fericit este cel care, urcând primul și cuprins de febra acțiunii, nu-și dă seama cât de mare este primejdia!

Îi văd picioarele lui Lachenal urcând încet și așezându-se cu o grijă fără seamăn între două culee de gheață. Întinde o mână și tatonează o clipă deasupra capului. Fără îndoială că a dat de o „asperitate”, deoarece se îndreaptă de spate încet, dar oare îi va fi suficientă aderența piciorului? Printr-un reflex instinctiv, mă fixează bine în prize. Foarte încet, Lachenal ridică și cealaltă mână, apoi își urcă rapid picioarele. A trecut! În sfârșit, nervii mi se mai destind puțin. Aud bătându-se un piton și vocea lui Lachenal care îmi strigă:

— Am învins! Mai încolo se pare că merge; dar cuiul nu ține de loc; am să pot să te ajut puțin, ai însă grijă să nu cazi.

Știindu-mă mai puțin îndemânat pe un teren greu în comparație cu partenerul meu, la care se adăuga și rucsacul care îmi atârna în spate, mă angajez în pasaj cu aerul unui condamnat la moarte. Ajuns la punctul critic, îmi trebuie multă vreme până să „simt” ciudata mișcare care i-a permis lui Lachenal să treacă. Dar acest soi de echilibru pe palmele mâinii îmi pare atât de nesigur încât îi strig: „Ține bine!” Simt cum coarda îmi reduce greutatea corpului ușurându-mi misiunea!

Louis n-a mințit. Lespedea următoare, deși mai abruptă, e mult mai bogată în prize decât cele de dinainte, dar încă nu se zărește neveu. Vom întâlni mai sus iarăși o suprafață netedă care să ne oprească înaintarea?

Cu câteva mișcări de felină, Louis dispăre iute undeva deasupra capului meu. Coarda defilează prin fața mea într-un ritm constant, apoi se oprește. Secunde lungi se scurg. Începuse să mă cuprindă din nou neliniștea, apoi mă liniștesc când îl aud pe Lachenal : „Am un cioc”. Îl regăsesc jovial și surâzător, așezat pe o mică brână, și mă așez și eu alături de el. După emoțiile prin care am trecut, câteva minute de destindere sunt binevenite și profităm pentru a mai comenta cele întâmplate. E cert că evitând fâșia mică și îngustă de gheață, în loc să câștigăm, am pierdut mult timp, și doar excepționalele calități de cățăror ale partenerului meu ne-au permis să ieșim vii din capcana în care ne rătăcisem. Lipsa noastră de experiență în a urma un traseu într-un perete calcaros este cauza evidentă a acestei grave erori de apreciere. Totuși, situația nu este dramatică; în imediata noastră apropiere începe panta de gheață a celui de-al doilea neveu și până la Rampă se pare că nu vom avea de înfruntat dificultăți prea mari. Pe această porțiune „de mare înălțime”, care este specialitatea noastră, am putea recâștiga timpul pierdut. Dar pentru asta, va trebui să nu mai zăbovim aici.

În câteva minute ajungem la începutul neveului. Speraserăm ca după seceta din iunie să se fi topit puțin și să se fi retras suficient pentru a lăsa loc unei brâne la marginea stâncii. Din păcate, nu am găsit nimic, gheața s-a scurs peste tot, iar panta nu avea niciun acostament. Cu toate că este destul de abruptă, înclinarea pantei

nu depășește cincizeci de grade. E aproape complet lipsită de zăpadă, dar gheața cenușie pare destul de propice pentru o înaintare prin cramponaj. Am putea să ne urcăm neasigurați, unul în spatele celuilalt, așa cum făcuserăm adesea. Dar de ce să ne asumăm riscuri inutile? Vremea este în continuare extrem de bună și un bivouac sub vârf nu ar mai avea vreo importanță. Din prevedere, la fiecare lungime de coardă batem câte un piton lung în gheață.

Ascensiunea o efectuăm într-o ușoară diagonală spre stânga, iar lungimile de coardă se succed într-un ritm constant. Razele soarelui încep să lumineze peretele, iar temperatura a urcat; câteva pietre de calibru redus șuieră pe lângă urechile noastre. Avem norocul să ajungem repede în vârful neveului, iar stâncile care ne domină ne oferă o bună protecție. Înaintăm acum de-a lungul peretelui, spre stânga. Un pinten de dimensiuni mici ne blochează calea; pentru a evita o coborâre, îl trecem direct, însă calcarul e îngrozitor de friabil și trebuie să fim cu ochii în patru, ca pe câmpul de luptă; pierdem astfel aproape o jumătate de oră. În sfârșit, dăm peste un piton; bucla cu care este prevăzut arată limpede că a servit unei retrageri, probabil celei a lui Rebitsch și Vörg.

Fără îndoială că pasajul se află și mai spre stânga. Continuăm traversarea și aproape că atingem pintenul stâncos care ne separă de cel de-al treilea neveu. Ar fi timpul să găsim un pasaj care să ne permită să ieșim de pe această pantă de gheață. Dar deasupra noastră nu vedem decât lespezi netede, acoperite cu polei. Deodată, ochii pătrunzători ai lui Louis zăresc un piton; în ciuda gheții, pe acolo trebuie să fie drumul bun!

Echipat cu colțari, Lachenal face minuni pe acest teren dificil; dar trebuie să-și desfășoare toată abilitatea de care e capabil și abia după ce mai folosește încă două „țarușe” de gheață izbutește să ajungă într-un punct în care putem face o regrupare. Curând ajungem pe muchia pintenului. Răsucite într-o dală verticală, două pitoane mâncate de rugină ne reamintesc de agonia lui Mehringer și Sedlmayer. Pentru o clipă revăd portretele celor doi: chipul lui Mehringer, iluminat de o bucurie copilărească, și pe cel al lui Sedlmayer, mai întunecat, cu un surâs amar în colțul buzelor. Pe jumătate epuizați de lupta eroică, cei doi s-au așezat pesemne aici și au așteptat ore în șir, în speranța că vremea își va reveni,